N°. 56. # DE GRONDWET. **1853.**

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIËN:
Van een tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

ZATURDAG 30 JULIJ.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . „ 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
W. J. VAN HAREN NOMAN, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

BERIGT.

De Uitgevers vestigen de aandacht van den handel in het algemeen en van de lezers dezer Courant in het bijzonder op de rubriek „ADVERTENTIËN" in dit Dagblad geopend.

Overal in ons vaderland in aanzienlijken getale verspreid, beloven advertentiën, in deze Courant tegen zeer billijken prijs geplaatst, door de duizende lezers, aan wie ze onder de oogen komen, de vruchten, welke men van advertentiën verwacht.

Berigten van geboorte, huwelijk en overlijden worden door de Uitgevers, gratis, in DE INDIËR opgenomen.

JOH. NOMAN EN ZOON.

De Interpellatie.

I.

Wat wij sedert den eersten dag voorspelden, is bewaarheid. Het Ministerie schuilt zich weg achter den Koning, om te verbergen wat het Nederlandsche volk van verantwoordelijke Ministers mag eischen te weten. Het Ministerie mystificeert bovendien dat gedeelte der Natie, dat door haar aandrang alleen op handhaving *tegenover* den Paus het oog heeft gevestigd; want het Ministerie treedt den Paus te gemoet, en tracht hem over te halen, toch geen „verkeerden indruk" op te vatten nopens eene wet, die een *Nederlandsch Ministerie* aan de vertegenwoordigers van het *Nederlandsche volk* heeft aangeboden.

De interpellatie van den Heer DOMMER VAN POLDERSVELDT heeft beide feiten tot klaarheid gebragt. Zij heeft ons bovendien nog veel, dat niet minder merkwaardig is, doen leeren: een en ander stellen wij ons voor, thans voor onze lezers te ontwikkelen.

De vragen, waartoe niet zonder eenigen tegenstand, de Heer DOMMER VAN POLDERSVELDT verlof kreeg tot het Ministerie te rigten, waren de volgende. Op den tegenstand, dien de aanvrage tot het verlof ondervond, komen wij later terug.

Vooreerst. „Welke gronden meent de Regering er „voor te hebben, om *op dit oogenblik* — vooral, in „bepaalde tegenspraak met het gevoelen, door den Heer „VAN HALL als lid dezer Kamer uitgesproken in de „zitting van den 27 November van het vorige jaar — „het bestuur der zaken voor de R. C. eeredienst, tijdelijk in handen te geven van een Minister, die de „R. C. godsdienst niet belijdt?"

Ten tweede: „Wat is het *doel* der zending van den „Minister LIGHTENVELT naar Rome?"

Evenmin als de Heer DOMMER, had de Natie kunnen verwachten, dat het Ministerie zou moeten *gedwongen* worden te spreken. Ieder had het regt te verwachten: „dat eene Regering, die getoond heeft „geene publiciteit te schroomen, *die zelfs zoover is „afgegaan van de gewone diplomatieke vormen te dien opzigte voorbij te zien*, ja, die zelfs aan de publiciteit „heeft prijs gegeven, *hetgeen daaraan gewoonlijk niet „prijs gegeven wordt*", er geen bezwaar in zou zien, om de Natie ongevraagd in te lichten, omtrent hetgeen eigenlijk en uitsluitend het *bestaan* van het Ministerie kan verklaren. De ondervinding heeft het tegendeel geleerd: en toen het Ministerie werd gedwongen, antwoordde het met vele woorden, en zeide *niets*, dan alleen wat het compromitteert. De kracht van het licht der waarheid is trouwens ook zóó onweêrstaanbaar, dat zij, ondanks de fijnste politieke sluwheid, daghelder door de gordijnen van een fluweelen woordenvloed heendringt. Zelfs op het verwijt van den Heer DOMMER durfde het Ministerie niet antwoorden, ondanks die heer verklaarde: „*Er blijft „voor mij alleen over, om uit het niet-ontkennen „van feiten de door mij geworderde gevolgtrekking te „maken.*" Het zou ook de onwelvoegelijkheid wat al te ver te zijn gedreven, wanneer de heer VAN HALL had durven *ontkennen*, dat hij „*de gewone diplomatieke vormen heeft voorbijgezien*" en dat hij: „*aan de publiciteit heeft prijs gegeven, hetgeen daaraan gewoonlijk niet prijs gegeven wordt.*"

Reeds de inleiding der interpellatie strekte dan ook om het zwijgen van den heer VAN HALL, waaraan uitdrukkelijk eene *bepaalde beteekenis* werd gegeven, om te constateren het feit:

„dat het Ministerie de gewone diplomatieke vor„men heeft voorbijgezien en aan de publiciteit heeft „prijs gegeven, hetgeen daaraan gewoonlijk niet wordt „prijs gegeven."

Na deze algemeene opmerking, gaan wij over tot de *eerste* vraag van den Heer DOMMER VAN POLDERSVELDT.

De Heer VAN HALL had, als lid der Tweede Kamer op 27 Nov. jl., zich verklaard, *tegen* het waarnemen van het departement van Eeredienst door den Minister van een ander departement. Hij achtte toen, dat zoo iets „*noodwendig* een noodlottigen invloed moest heb„ben op den gang der zaken"; dat het aanleiding kon geven „tot *gevaarlijke* botsingen: botsingen des te „gevaarlijker naar mate de ligchamen, met welke men „in botsing geraakt, dieper wortelen hebben in de ge„moederen der ingezetenen; botsingen, waarvan zelfs de „*mogelijkheid* moet *voorgekomen* worden en de beducht„heid, waarvoor het in mijn oog ALTIJD WENSCHELIJK „doet voorkomen, *dat er Ministers van Eeredienst* „TEGENWOORDIG *zijn in het Ministerie.*" Nog meer, de heer VAN HALL verklaarde, op 27 Nov. jl., „dat „de noodzakelijkheid van de toevoeging der departe„menten van Eeredienst *tot zeer moeijelijke complicatiën* „in het Ministerie kan aanleiding geven, kan strekken „tot GROOT NADEEL van de behandeling der aangele„genheden; want *het spreekt toch van zelf*, dat IEDER „aan het hoofd van het depart. van Eeredienst *gaarne „ziet geplaatst een man*, DIE DE GODSDIENST BELIJDT, „WAARNAAR HET DEPARTEMENT ZICH NOEMT, *aan welk „hoofd hij staat.*"

Niets dus natuurlijker, dan de *eerste* vraag van den Heer DOMMER VAN POLDERSVELDT. „Gij mijnheer VAN HALL, verklaart dat de toevoeging van het departement van Eeredienst bij den Minister van een ander departement „*noodwendig* een noodlottigen invloed *moet* hebben"; dat zij aanleiding kan geven „tot *gevaarlijke* botsingen"; dat men de mogelijkheid daartoe zelfs moet „*voorkomen*".... en gij staat toe, dat de Minister van Finantiën *voorloopig* belast blijve met het departement voor de Zaken der Hervormde en andere Eerediensten, en dat het departement van de R. C. Eeredienst *tijdelijk* worde waargenomen door den Minister van Buitenlandsche Zaken?

„Gij mijnheer VAN HALL! verklaart, dat het „AL„TIJD wenschelijk" is, „*dat er Ministers van Eeredienst* TEGENWOORDIG *zijn in het Ministerie*" en gij staat toe, dat de Minister voor de R. C. Eeredienst in de gewigtigste oogenblikken, waarin zijne medewerking vereischt wordt, op reis gaat?

„Gij, mijnheer VAN HALL! verklaart: „dat het toch *van zelf* spreekt", dat „IEDER aan het hoofd van het departement van Eeredienst gaarne geplaatst ziet een man, DIE DE GODSDIENST BELIJDT, waarnaar het departement zich noemt, aan welks hoofd hij staat": en gij, *protestant*, stelt u tijdelijk aan het hoofd *van het departement voor de R. C. Eeredienst?*"

Wat was het antwoord van onzen onvergelijkelijken diplomaat, den Heer VAN HALL? Velerlei.

Vooreerst. Dat hij „*niets terugneemt*" van hetgeen hij op 27 Nov. heeft gezegd: alzoo dat het hoogst *gevaarlijk* is en blijft, de zamenvoeging van twee departementen; dat het waar *is* en waar *blijft*, dat de mogelijkheid daartoe behoort te worden *voorgekomen*; dat zoodanige zamenvoeging *blijft* aanleiding geven „*tot zeer moeijelijke complicatiën*"; dat zij *blijft* strekken „*tot groot nadeel*" van de behandeling der aangelegenheden; dat het *van zelf blijft* spreken, dat IEDER gaarne ziet aan het hoofd van het departement van Eeredienst een man, die de godsdienst belijdt, waarnaar het departement zich noemt, aan welks hoofd hij staat. — De Heer VAN HALL van 27 Julij 1853 is dus dezelfde Heer VAN HALL gebleven van 27 Nov. 1852? Neen! protesteert de Heer VAN HALL van 27 Julij 1853: „Wanneer ik voor mij „mijne beschouwingen daaromtrent gezegd heb, dan is „dat geweest *als lid dezer vergadering*; maar als *Minis„ter des Konings* zal ik daaromtrent geene verdere in„lichtingen geven." Alzoo wat de Heer VAN HALL als lid der Kamer achtte te zijn hoogst *gevaarlijk*, als *groot nadeel* berokkenende, als *van zelf sprekende*, wordt door den Heer VAN HALL, als Minister des Konings, beschouwd te zijn nuttig en noodzakelijk; althans *niet* gevaarlijk, *niet* nadeel toebrengend, *niet* van zelf sprekend, zelfs niet belangrijk genoeg, om er aan de vertegenwoordigers der Natie opheldering van te geven!!

Daaruit blijkt, middaghelder, dat óf de Heer VAN HALL als lid der Kamer, tegen beter weten aan, het vorige Ministerie slechts den voet heeft willen dwars zetten; óf dat de Heer VAN HALL handelt, als Minister des Konings, in lijnregten strijd met hetgeen hij als *Volksvertegenwoordiger* zoo gevaarlijk achtte voor de belangen des Vaderlands. Wij zien niet in, dat hier een middenweg te kiezen zij.

Het *tweede* antwoord van den Heer VAN HALL was, dat: „indien aan het hoofd van het een of ander depar„tement van Eeredienst nog geen afzonderlijk Minister „is gesteld, de reden daarvan is gelegen daarin, dat „*men nog altijd bezig is*, *een geschikt persoon daarvoor „te zoeken* en het bovendien thans een oogenblik is, „waarop dit departement daaraan minder behoefte heeft."

Wij vragen al dadelijk: of deze woorden zijn een *compliment* of eene *beleediging*, aan de Protestanten aangedaan? Beteekenen zij, dat geen Protestant de eer heeft *willen* aanvaarden, om onder den Heer VAN HALL Minister te zijn; of willen zij zeggen, dat de Heer VAN HALL nog geen enkel protestant in Nederland waardig en geschikt heeft gekeurd, om Minister voor de Hervormde Eeredienst te worden? Wij meenen, dat de Heer VAN HALL aan de „kern der Natie", de moeder van het tegenwoordige Ministerie, eenige opheldering aangaande dit punt verschuldigd is.

De tweede reden, waarom nog geen Minister voor de Herv. Eeredienst was benoemd, verklaarde de heer VAN HALL aldus: „thans is een oogenblik, waarop *dat* departement daaraan *minder* behoefte heeft." Wil dat niet duidelijk zeggen, dat daaraan *meer* behoefte was voor het *andere* departement? Zoo ja, hoe kan men dan een Minister, aan wiens tegenwoordigheid volgens de verklaring der Regering *meer* behoefte was, op reis zenden? Die *meerdere behoefte* kan dan toch onmogelijk gelegen zijn in den last, aan den heer LIGHTENVELT opgedragen, om gelijk de heer VAN HALL het in *Nederland* zal doen, de wet der „liefde" en der „gelijke bescherming" te *Rome* te VERDEDIGEN?

Dit brengt ons als van zelf tot het *derde* antwoord van den heer VAN HALL. „De heer LIGTHENVELT is „afwezend, en daarom kon niets anders plaats hebben „dan eene tijdelijke voorziening. En in den korten „tijd.... die er over was om het vertrek van den heer „LIGHTENVELT, *dat in het oog van het Ministerie „spoed vorderde*, te doen plaats hebben, en ook voor „den korten tijd, gedurende welken wij hopen, dat „die afwezendheid zal duren, kwam het *er minder op „aan* juist een Minister te hebben van eene bepaalde „godsdienst."

Wij betwijfelen, of de heer VAN HALL ooit iets heeft vernomen van het beroemde „*A kingdom for a horse!*" want dan zou Z. Exc. voor de buitenl. Zaken hebben kunnen weten, dat men een menschenleven lang een Minister voor de R. C. eeredienst kan hebben, zonder daaraan gewigt te hechten; maar dat er oogenblikken kunnen komen, waarin de R. C. kondigen zich noopt worden uit te roepen „*a kingdom for a Minister!*" En wanneer men dan ook overweegt, wat er geschied *is* en wat er nog *moet* gebeuren „in den korten tijd, dat de heer LIGHTENVELT „afwezig" is, dan zal men de sluwheid inzien van het antwoord des heeren VAN HALL; en de R. C. zouden alleenlijk het regt hebben te antwoorden: „zend den Minister LIGHTENVELT heen,

„zoolang hij Minister wezen zal; maar laat hem in het „land „den korten tijd„ waarop gij doelt; opdat de „hoogste belangen der R. C. kerk niet door een „*protestantsch* Minister worden beslist.„

„Hetgeen regt is voor den een, moet ook regt zijn voor den ander„, heeft de Heer DOMMER gezegd: en dat *hij* het regt op zijne zijde had, bleek daaruit, dat *niemand*, noch de Minister, noch eenig lid der Kamer *durfde* antwoorden op zijne vraag: „of zelfs de *meest* „*durvende* Regering op zich zoude hebben genomen, „om door een Katholijk Minister het departement van „Hervormde Eeredienst, *al is het dan slechts tijdelijk*, „te doen waarnemen?„

Over de grondwettige ketterij van den Heer VAN HALL, ten gevolge waarvan hij zich *achter* den Koning verschool, spreken wij bij de quaestie, door den Heer DE KEMPENAER het eerst opgeworpen.

Orde.

Van onderscheidene kanten zijn reeds klagten gerezen over den vervaarlijken, bijkans vreesaanjagenden spoed, waarmede de Tweede Kamer, als ware zij door eene *rage* van stemmen aangetast, de haar voorgedragen wetsontwerpen afhandelt. Het was, om de klagte gewijkt te zien, nu nog slechts noodig, dat in de Tweede Kamer zelve zich stemmen verhieven tegen dit hals over hoofd aannemen van wetten, zonder de leden en het publiek den tijd te gunnen om te weten te komen, waarover dan toch eigenlijk *gestemd* zal worden.

Die stemmen hebben zich dan ook, eergisteren, in de Tweede Kamer doen hooren, en hoezeer dan ook eenigermate schoorvoetend, heeft hare meerderheid kunnen goedvinden, aan die klagte voor een klein deel regt te doen wedervaren.

Eergister waren niet minder dan zes wetten te gelijk aan de orde gesteld. Waren ze wetten geweest, waardoor de heer DONKER CURTIUS, sedert April, dat is, sedert bijkans vier maanden, alléén en uitsluitend zijn bestaan aan de Natie heeft doen kennen:— naturalisatie-wetten— men zou daarmeê vrede hebben gehad. Maar onder deze wetten waren er, waarvan de verslagen reeds konden doen vermoeden, dat zij tot discussie zouden aanleiding geven.

Nu waren den dag te voren — volgens eenige leden des ochtends — volgens anderen des avonds zeer laat, eerst de verslagen *rondgedeeld*; zoodat de heer STORM (van Breda) er teregt bezwaar in maakte om, zonder behoorlijke kennis van zaken, waartoe hem tijd en gelegenheid waren ontnomen, deel te nemen aan de vaststelling van deze wetten. En inderdaad kan het niet bijdragen tot de achting, die de Tweede Kamer bij de Natie behoort in te boezemen, als deze ontwaart, dat men, als 't ware om maar gedaan te krijgen, over wetsvoorstellen heenloopt, die, al waren ze eenvoudig, nooit missen met bepaalde belangen in betrekking te staan.

Te vergeefs hebben wij dan ook gezocht naar eene *wettige* reden, die — daargelaten de billijkheid — den Voorzitter der Kamer heeft kunnen leiden, om, gelijk reeds zoo dikwijls heeft plaats gegrepen sedert de zamenkomst der *nieuwe* Kamer, het voorstel te doen, om zoo spoedig de wetsvoorstellen in beraadslaging te brengen. Wij zijn bijkans verleid te gelooven, dat de Kamer, door in zoodanige voorstellen toe te stemmen, de Natie wil *laten* in den waan, dat de Tweede Kamer zóó dringende, zóó hoogstgewigtige zaken afdoet, dat hare werkzaamheden geen oogenblik vertraging mogen ondervinden.

Het reglement van orde *verbiedt* bepaaldelijk zoodanige spoedige behandeling, als thans in den regel plaats vindt. Wij lezen in zijn 59ste art.: „De Kamer bepaalt „den dag der beraadslaging; welke beraadslaging, met „uitzondering van bijzonder eenvoudige of spoed ver„eischende zaken, *niet vroeger dan driemaal vier en* „*twintig uren na het* RONDDEELEN *van het verslag* KAN „*worden vastgesteld.*„ Wij vragen, waartoe een Reglement van Orde dient, als de voorzitter het niet handhaaft en de vergadering het niet eerbiedigt? Het gold hier niet, voor alle zes wets-ontwerpen, „bijzonder eenvoudige of spoed-vereischende zaken„; want vooreerst zal niemand durven beweren, dat de discussie over de zes voorstellen van wet geene driemaal 24 uren kon uitgesteld worden; en dat *vier* daarvan niet „bijzonder eenvoudig„ waren, bewees de zitting van gister, toen de Kamer daarover van 11 uren des ochtends tot half vier uren des namiddags heeft gediscuteerd.

Wij hebben het van onzen pligt geacht, de algemeene aandacht op deze zaak te vestigen; niet alleen in het belang zelf van de waardigheid der Kamer, maar ook in het belang der zaken, die deze Kamer heeft te behandelen. Die onderwerpen toch kunnen, bij zoodanige overhaasting, niet zijn bestudeerd of nagegaan met zoodanige nauwgezetheid, als de Natie het regt heeft, van elk harer Vertegenwoordigers te eischen.

Maar des te meer heeft het ons verbaasd te ontwaren, hoe het voorstel van den Heer STORM — steunende op de billijkheid en wat meer zegt op de letter der wet — bij de Tweede Kamer een strijd van langer dan een uur heeft kunnen kosten. Om zich tegen dat *billijke* en *wettige* voorstel te verzetten, heeft men zich dan ook van vrij curieuse argumenten bediend. Zoo beweerde, onder anderen, de Heer STORM VAN 'S GRAVESANDE, dat alle leden wel op de hoogte zouden zijn, *omdat hij het was;* en dat men, omdat een of ander lid de stukken niet had gelezen, de werkzaamheden niet moest uitstellen. De Heer STORM VAN 'S GRAVESANDE scheen dus ook al het Reglement van Orde niet te kennen. Hoe het zij: hij verzette zich ten sterkste tegen het uitstellen van de discussie tot *Zaturdag:* „omdat alsdan de wet op de verstrekkingen zou behandeld worden, en die wet tot vele discussie beloofde aanleiding te geven„. Maar toen later het voorstel gedaan werd, om de wetten den volgenden dag, Donderdag, te behandelen,... toen was de Heer STORM VAN 'S GRAVESANDE de eerste, om voor te stellen, de discussie *te bepalen* op ZATURDAG, *omdat* de wet op de verstrekkingen dan toch ook behandeld zoude worden!! Welk gewigt mag de Natie teregt hechten aan de stem, uitgebragt door volksvertegenwoordigers, die zich tot in de kleinste zaken zoo consequent blijven als de Heer STORM VAN 'S GRAVESANDE!

De argumenten van den Heer SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE waren evenwel, zoo 't kon, nog amusanter; zij gaven bovendien den maatstaf van hetgeen die Heer als rigtsnoer zijner politieke handelingen erkent. Gaarne zou die Heer „*alleen uit een reden van welvoegelijkheid*„ stemmen vóór het uitstellen van de discussie; want hij stelde er prijs op, dat al de leden den tijd zouden hebben, de voorgedragen wetsontwerpen te onderzoeken; maar de behandeling uit te stellen van wetten, die vermoedelijk tot geene discussie zouden aanleiding geven, dat zou hij niet goedkeuren, want het ware „*het verbreken van de orde.*„ De Heer SCHIMMELPENNINCK schijnt alzoo gehecht te zijn aan de handhaving van eene wanordelijke orde; want waarom trad hij dan niet op als beschermer van het reglement *van orde*, dat de behandeling vóór de driemaal vier en twintig uren verbiedt? Het verwondert ons niet. Sedert den laatsten tijd is men er aan gewoon geraakt, handelingen en voornemens te zien uitgedrukt door woorden, die geheel het tegenovergestelde behooren te beteekenen; het kan dus niet vreemd voorkomen, dat men den Heer SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE in dien zin hoort spreken van de handhaving van een *voorschrift van orde.*

Het voorstel van den Heer STORM, om de discussien te bepalen op *Zaturdag* [volgens het Reglement van Orde] werd verworpen met 34 tegen 13 stemmen; en daarentegen aangenomen een voorstel, om de twee „bijzonder eenvoudige„ voordragten onmiddellijk te behandelen, en de vier overigen op den *volgenden* dag.

Dat besluit was eene *schending* van het Reglement van Orde. Door tot de discussie over *twee* wetten onmiddelijk over te gaan maakte de Kamer uit, dat de *vier overige wetten* niet waren „*bijzonder eenvoudig*„, en daar zij ook niet betroffen „*bijzonder spoed vereischende zaken*„, KON de discussie daarover niet eer dan driemaal vierentwintig uren na de *ronddeeling* der eindverslagen worden vastgesteld.

De Kamer geeft, meenen wij, geen voorbeeld tot navolging aan de Natie, wanneer zij wetten, die zij zelve zich heeft gesteld, zonder eenige noodzaak overtreedt.

De *Fakkel* van heden, bevat, onder het opschrift: *Een kort maar ernstig woord*, het volgende:

De Roomschen teekenen in massa op de adressen.

Weet gij wat die adressen behelzen, wat die adressen getuigen, wat die adressen bedoelen?

't Is alles behalve kinderspel. De zaak wordt zeer ernstig, de zaak is van het hoogste gewigt.

De Roomschen vereenigen zich in massa ten einde den Koning te dwarsboomen als die 's lands hoogheid tracht te handhaven. De talrijke en dreigende adressen hebben ten doel om de Staten-Generaal, om de Ministers en om den Koning schrik aan te jagen, — hebben ten doel om het Ultramontaansche beginsel in *Nederland* te doen zegevieren.

De Roomschen gedragen zich als vijanden van het vaderland en den Koning. Die hen voorthelpt en begunstigt ook nu nog, die maakt zich schuldig . . . aan?

Verraad.

Zou *de Nederlander* er bezwaar in vinden, om, met ons, dit artikel wel een *kort*, maar tevens een *eerloos woord* te noemen?

De *Amsterdamsche Courant* van heden beoordeelt, op hare manier, de gehouden Interpellatie. Voor heden zwijgen wij over deze bekende manier; maar mogen onze lezers daarom niet onthouden het berigt, dat de serie van bedreigingen, van de *Amsterdamsche Ct.*, heden met ééne wordt vermeerderd.

„In het algemeen belang des lands is het te hopen, dat de discussiën over de wet met waardigheid geschieden, opdat met die discussiën ook een einde kome aan een strijd, die zoo LIGT eene zoodanige rigting zou kunnen nemen, welke door alle vrienden van WARE VRIJHEID en *verdraagzaamheid diep zou worden betreurd.*„

Alzoo nu niet slechts *eene heerschende kerk:*

Ook een *coup d'état*, of wat daarmede gelijk staat!

De wet schijnt te worden doorgedreven op even loyale wijs, als het Ministerie is op het kussen gebragt.

Buitenland.

ENGELAND.

Lord Cowley, de Britsche gezant te Parijs, is te Londen aangekomen.

— De vloot te Spithead zal met nog vier zware oorlogschepen versterkt worden. De Fransche gezant zal eerstdaags een der grootste schepen van die vloot bezoeken.

— De fondsen zijn, bij meerdere gerustheid nopens de Oostersche zaak, verbeterd.

FRANKRIJK.

De zaak van de zoogenaamde correspondenten der buitenlandsche bladen is bepaaldelijk naar het hof van Amiens verwezen, die haar op nieuw, van den aanvang af onderzoeken zal.

— De graanprijzen te Parijs zullen eerstdaags eene ligte daling ondergaan.

BELGIE.

Het regeringsblad behelst het progamma der openbare feesten, waarmede het huwelijk van den Kroonprins te Brussel zal gevierd worden.

Den 14 Augustus zal het huwelijk te Weenen bij volmagt gesloten worden. De aanstaande hertogin van Braband zou den 16 van daar vertrekken en den 20 te Brussel aankomen. Den 21 zoude het huwelijk burgerlijk aldaar voltrokken worden; den volgenden dag zal het in de hoofdkerk van Brussel kerkelijk worden ingezegend door den kardinaal-aartsbisschop van Mechelen, bijgestaan door al de bisschoppen des rijks. Reeds worden in de St Gudulekerk vele toebereidselen voor deze plegtige inzegening gemaakt.

PRUISSEN.

Sinds verscheiden jaren is er reeds gesproken van den aanleg van eene brug over den Rijn tusschen Keulen en Deutz. Het stadsbestuur van Keulen heeft daartoe eene bijdrage van twee millioen rijksdaalders uit de staatskas gevraagd. Het schijnt, dat de regering daartoe weinig genegen is en men de kosten van dezen aanleg uit een eenvoudig bruggengeld wil vinden.

— De politie te Berlijn heeft maatregelen genomen tegen vereenigingen van graankoopers, om de prijzen van het koren kunstmatig op te drijven.

OOSTENRIJK.

Bij ons ministerie is de vraag sedert eenigen tijd in overweging, of de vrijheid, die sedert 1848 op de Oostenrijksche hoogescholen aan de hoogleeraren en de studenten gelaten wordt in het geven en het ontvangen van onderwijs, niet zou dienen te worden beperkt? De hoogleeraren der geneeskundige faculteit te Weenen hebben eenparig besloten het behoud dier vrijheid van de regering te verzoeken.

ITALIE.

Men ontvangt bij voortduring bedroevende berigten over de schaarschte van granen in sommige streken van Italie, vooral in de Romagna en naburige oorden. Zoo als het in dergelijke omstandigheden gewoonlijk gaat, is de vrees voor gebrek nog grooter, dan het gebrek zelf, dat toch reeds eenigermate door aanvoeren uit Odessa begon te verminderen en wel ras geheel zou verdwijnen. Intusschen is de gisting in verscheiden plaatsen van den Kerkelijken Staat daardoor groot. Te Bologna, Forli, Rimini en Ravenna hebben, ter zake van de duurte der granen, ongeregeldheden plaats gehad. De prolegaat van Bologna heeft den uitvoer van granen moeten verbieden. In hoe verre nu met een en ander ook staatkundige woelingen in verband staan, valt moeijelijk op te maken; maar zeker is het, dat de heer Bonnelli, staats-secretaris van de kleine republiek St.-Marino, vermoord is, en men houdt het er voor, dat er geen onrustigen ontbreken, die van den nood van het oogenblik partij willen trekken, om de bevolking op te zetten.

TURKIJE.

Men heeft twee telegraphische berigten ontvangen, beide over Frankrijk, waarin gemeld wordt, *dat de Porte heeft bewilligd in het ontwerp van schikking, dat met zekere wijzigingen reeds aangenomen is door den Czaar;* ook de Sultan heeft die wijzigingen aangenomen.

De Britsche en Fransche gezanten zouden eenvoudig hunne toestemming tot dit ontwerp hebben gegeven, behoudens de bekrachtiging van hunne regeringen der wege.

Een en ander moet na den 18 hebben plaats gehad, zijnde de jongste dagteekening van de regtstreeksche berigten uit Konstantinopel. Toen hadden er vele bijeenkomsten van de gezanten plaats, hetgeen reeds als een bewijs van vredelievendheid werd aangemerkt.

De Turksche bevolking verkeerde altijd nog in zekere gisting, en er hadden enkele botsingen, hoewel van ondergeschikten aard, plaats gehad.

In Parijs en Londen is men ook weder meer geruststellend, vooral na de vredelievende verzekeringen, welke lord Aberdeen en de Russische gezant, graaf Walewsky, op een gastmaal van den lord-mayor gegeven hebben.

— Uit bijzondere berigten uit Parijs van den 27, blijkt meer en meer, dat Engeland, ondanks zijne geduchte wapeningen, weigert zich verder in zijnen wederstand tegen den Czaar in te laten. Frankrijk alléén zou daartoe niet willen besluiten. Men verhaalt te Parijs, dat Engeland te minder genegen zou zijn zich krachtdadig in de Turksche zaken te mengen, omdat het zijne hulpbronnen in ruime mate kan noodig hebben ter gelegenheid van de groote gebeurtenissen, welke zich in China voorbereiden of liever al meer en meer ontwikkeld hebben, en waarin men de hand der Engelschen meent te zien. — Oostenrijks bemoeijingen in de Turksche zaken zijn echter zeer ijverig. Het belang van dat land brengt noodzakelijk de beslechting van het Turksche geschil in vredelievenden zin mede, omdat de overmagt van Rusland in die oorden voor Oostenrijk op den duur gevaarlijk zou zijn, te meer daar Ruslands vordering op de bescherming over de Grieksche onderdanen der Porte, wel eens op gelijke wijze over de Grieksche onderdanen van Oostenrijk zou kunnen worden uitgestrekt. Van daar dat men zich allezins vleit dat de luttele tegenstand van Engeland en Frankrijk en de invloedrijke diplomatische onderhandelingen van Oostenrijk de zaken tot een goed einde zullen brengen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Niet geheel zonder eenig belang is de zitting geweest, welke de Tweede Kamer der Staten Generaal gisteren (Donderdag) heeft gehouden. Aan de toen gegeven belofte, om daarop terug te komen, voldoen wij heden.

Op twee-wetsontwerpen (namelijk tot wijziging van eenige artikelen der wet van 28 Aug. 1851 (*Stsbl.* n°. 126) en dat tot wijziging van de wet van gelijke dagteekening *Stsbl.* n°. 127) werden eenige aanmerkingen gemaakt: ten aanzien van het eerste door de Heeren RIJK en HUGUENHOLTZ, ten aanzien van het andere door den Heer L. D. STORM.

De Heer RIJK betoogde, dat hij niet kon deelen het gevoelen, in de Mem. van Toelichting ontwikkeld, dat de besluiten van 22 Nov. 1852, rakende de organisatie van de geneeskundige dienst en van de administratie bij de zeemagt, zoo geheel voldoende zouden werken. De Heer HUGUENHOLTZ lichtte eenige becijferingen, door den vorigen spreker bijgebragt toe, alhoewel des Ministers voordragt goedkeurende, verlangde hij toch omtrent een enkel punt, betreffende de daar te stellen bezuinigingen, ingelicht te worden.

Ten aanzien van het tweede wets-ontwerp werd door den Heer STORM een bezwaar geopperd, dat niet van gewigt ontbloot was en inderdaad de aandacht verdient. De Minister van Marine had, namelijk, het volgende gezegd in de *Memorie van Beantwoording*:

« De Regering kan met de zinswijze van sommige leden, als zou, alvorens eenige militaire organisatie door den Koning geschiedde, de daarop betrekking hebbende wet eerst moeten zijn gewijzigd, niet instemmen.

« Zoo doende toch zou art. 58 der Grondwet eene doode letter worden en zou het door de Staten-Generaal verwerpen eener wet voldoende zijn, om het Hoofd van den Staat te beletten, van het regt, Hem bij de Grondwet ontegenzeggelijk toegekend, gebruik te maken en zoodanige maatregelen betrekkelijk de militaire diensten ten uitvoer te leggen, als met de belangen van den Staat oirbaar mogten worden geacht. »

Nu verklaarde de heer STORM, dat hij niet ligtvaardig wilde heenstappen over eene quaestie, waarin het regt van de kroon, volgens de eigen tegenwerping van den Minister gemengd scheen. Hij was zoozeer als iemand in de vergadering, naijverig op de beginselen, die onze staatsmagten, volgens de Constitutionnele inrigting moeten in evenwigt houden, en op het aandeel, dat de Koning daarin is voorbehouden; maar die beginselen moeten met juistheid worden toegepast. Nu zou men, naar zijne beschouwing, in eene dwaling — hij had het den vorigen dag eene grondwettelijke ketterij genoemd — vervallen, indien de stelling opging, dat, wanneer eene wettelijke regeling bestaat van een onderwerp, waarbij de finantiën van den Staat betrokken zijn en waarvan de regeling door de Grondwet zelve aan de wetgeving is voorbehouden, de Regering door een besluit van het Hoofd van den Staat, op de wet zou kunnen inbreuk maken. Het was alzoo, naar zijne beoordeeling, eene dwaling van den Minister, wanneer hij zeide, dat, met de uitlegging, door den spreker aangegeven, art. 58 der Grondwet zou worden eene doode letter. De Koning regelt, ja, de verschillende takken van beheer bij de zeeen landmagt, maar altoos behoudens de perken der finantiele regeling, die bij de wet plaats heeft. Zonder dat, zou de magt der Ministers zoover gaan, om onder den dekmantel van het koninklijk praerogatief eene organisatie te kunnen invoeren in strijd met de wet. Die Minister zoude later, na de organisatie, zoo als hier plaats heeft eene nieuwe wet voorstellen, tegen welke volgens zijn begrip, niets zoude zijn in te brengen. Die Minister zoude zijne voordragt gronden alleen daarop, dat de nieuwe organisatie herziening of verandering der wet heeft noodzakelijk gemaakt, en de wetgeving zou den Minister op die gevaarlijke, naar sprekers zienswijze, inconstitutionnele baan moeten volgen! Waarheen zou die verkeerde weg leiden? tot onzekerheid en wanorde in de finantiën, tot omverwerping van alle regelen van rigtig beheer. Hij verwachtte dan ook een' trouwen medestander voor zijn begrip te zullen vinden in den Minister van finantiën, dien hij, tot zijn leedwezen niet tegenwoordig zag, die voorzeker de schatkist tegen de gevolgen van zulke gevaarlijke stellingen zoude hebben willen beveiligen.

Wijzende op de gevolgen van het door den Minister van marine ontwikkelde stelsel, zeide de heer STORM nog: men stelle eens, dat het den Minister in de gedachte kwam, om onze marine eene rol te laten spelen in de Oostersche quaestie en bij besloot eene vloot naar de Dardanellen te doen stevenen om de Fransche en Engelsche vloten aldaar ter zijde te staan. Hij zou dan kunnen zeggen: ziet, wij hebben op dit oogenblik een goed spaarpotje door de zorg en de naauwgezetheid van het vorig bestuur verkregen, en wij kunnen dus die uitgaven wel doen, en men zou dan later met eene wet tot goedkeuring komen, op grond van de stelling door den minister ontwikkeld, — welnu, zou zoo iets niet tot de noodlottigste gevolgen en tot verderf der finantien kunnen leiden?

Wie zal het gewigt ontkennen van de bezwaren, hier door den Heer STORM geopperd, en van de hooge noodzakelijkheid, waarin de Minister van Marine zich bevind, om die bezwaren uit den weg te ruimen, of althans van zich af te werpen de conclusien, die men uit zijne Memorie van Beantwoording zóó gereedelijk kon opmaken?

En evenwel — het is bijna ongeloofelijk — de Heer ENSLIE verwaardigde zich niet den Heer STORM met een enkel woord te begroeten, evenmin als om de bedenkingen der Heeren RIJK en HUGUENHOLTZ te beantwoorden.

Was het de *overtuiging*, dat de meerderheid toch wel de wetten zou aannemen, die de heer ENSLIE deed zwijgen, dan deed Z. Exc. in elk geval te kort aan de welvoegelijkheden, en legde eene minachting aan den dag voor het gevoelen der minderheid, dat nog al iets voor de toekomst schijnt te belooven.

Was het veeleer *onmagt* om te *kunnen* antwoorden (wij achten dit voor het meest waarschijnlijke), waarom is dan niet een der collega's van Z. Exc. opgestaan, om een punt te verdedigen van zoo hoog gewigt, als door den Hr. STORM is aangevoerd geworden? De heer VAN REENEN was immers o. a. tegenwoordig, en deze had dan toch wel de grondwettigheid van de stelling der Regering *behooren* te verdedigen? Of Z. Exc. van de Binnenlandsche Zaken het had *kunnen* doen, is de vraag niet.

Hoe het zij: het schijnt ons toe, dat het eene krenking is van de waardigheid der Volksvertegenwoordiging, wanneer drie harer leden ophelderingen vragen van de Regering en drie ministers hooren alles aan, maar verwaardigen zich niet, een enkel woord te repliceren! Waartoe waren ze anders aan de Ministertafel gezeten? Eenige oplossing zou ons niet onaangenaam zijn.

Het zal dan ook wel uit dien hoofde zijn geweest, dat het wets-ontwerp, slechts met 30 tegen 16 stemmen werd goedgekeurd.

Morgen, Zaturdag, is door de Tweede Kamer aan de orde gesteld de beraadslaging over het wetsontwerp, houdende duurzame regeling van het beheer der gelden wegens verstrekkingen. Het antwoord der Regering, op de aanmerkingen tot welke dit ontwerp van wet in de afdeelingen der Tweede Kamer heeft aanleiding gegeven, is thans bekend geworden. Onder anderen hadden vele leden een overwegend bezwaar in de wijze van beheer thans voorgedragen, en vooral omtrent één der hoofdbeginselen, waarvan de Regering bij de zamenstelling van haar ontwerp is uitgegaan. Dat bezwaar lag in de geheel *vrije* en *onbeperkte* beschikking over het materieel van Marine en van Oorlog, dat ten behoeve van de Departementen van Marine en van Oorlog zou worden verlangd. De Regering antwoordt nu op deze bedenking, dat zij slechts magtiging verlangt, om *bij voortduring, voor zoover de belangen der dienst dit toelaten*, materieel te mogen verstrekken, hulp en bijstand te verleenen. Ten gevolge der bepalingen van de wetsvoordragten zouden, aldus meent de Regering, de Staten-Generaal zelven de *controle* in handen hebben, en wel jaarlijks bij elke aanvrage. Zij ontkende dan ook ten stelligste, dat er bij de aanneming van het aangeboden wetsontwerp, *wijduiteenloopende beginselen* omtrent de vervreemding der staats-eigendommen zouden bestaan. Integendeel; mogen de *onroerende goederen* niet dan met medewerking van al de deelen der wetgeving worden *vervreemd*, de beschikking over de *roerende* wordt ook aan de Staten-Generaal verantwoord, aan hunne kennisneming en beoordeeling onderworpen. Zij zullen jaarlijks weten wat er verstrekt is.

Een tweede hoofdbezwaar was gelegen in het denkbeeld, dat de gelden, die voor het verstrekte materieel in betaling worden gegeven, tot een afzonderlijk fonds zullen worden aangelegd. Vooral schrikte men van wege de voorbeelden die bestaan hebben omtrent de schadelijke werking van afzonderlijke fondsen, terug van het denkbeeld; om op nieuw een zoodanig fonds te helpen daarstellen. De Regering meent evenwel dat de wijze waarop de Regering alles wil openleggen, in alles de medewerking der Staten-Generaal inroept, van dien aard was, dat aan eene vergelijking met de vroeger bestaan hebbende rijksfondsen, zelfs niet in de verte kon worden gedacht.

De Regering volhardt dus bij hare gedane voordragt. Zij heeft verklaard, bij afstemming, met de verstrekkingen tot haar leedwezen te moeten ophouden, en zich alleen te zullen bepalen om nader een voorstel te doen, ten einde het gebruik te regelen der fondsen, welke te dezer zake nog in de schatkist zijn, en waarvan het gebruik tot wederaanvulling van 's Rijks voorraad volstrekt noodig is. Evenwel merkt zij nog op, dat nimmer afstand van materieel wordt gedaan, beneden den prijs, dien het Rijk daarvoor heeft besteed; dat oude en onbruikbare voorwerpen niet dan in het openbaar worden verkocht. Enkele uitzonderingen op dezen regel bestaan alleen wanneer de voorwerpen op eene afgelegen plaats voorhanden, zoodanig gering en onbeduidend zijn, dat ze de kosten van eenen openbaren verkoop niet kunnen goedmaken; en dat de regering er bedenking in zou moeten vinden, om ook de opbrengst van *oude en onbruikbare* voorwerpen, weder tot aanvulling van 's Rijks voorraad te doen strekken, omdat het in strijd zou zijn met den van ouds bestaanden regel, dat zaken die niet meer voor het gebruik, waarvoor ze bestemd zijn, kunnen dienen, als van zelf niet meer ter beschikking van de daarbij betrokken departementen kunnen blijven, en aan de schatkist vervallen.

Overigens heeft de Regering, in de hoop dat de wetsvoordragt zal worden aangenomen, ook de, op de onderscheidene artikelen gevallen bedenkingen wederlegd; maar in geene enkele wijziging toegestemd.

Zij heeft daarenboven hare Memorie van Beantwoording doen vergezeld gaan van twee Staten, waarvan de eerste aanwijst hetgeen op het fonds van verstrekkingen is ontvangen en uitgegeven van 1843—52, en de tweede inhouds-opgave der sedert 1843 tot en met 1852 wegens verstrekkingen gedane ontvangsten en de daarop gedane uitgaven.

Dingsdag jl. deelden wij den hoofdinhoud mede van het verslag der Tweede Kamer over het wetsontwerp tot opheffing van beperkende bepalingen in den Molukschen Archipel met opzigt tot handel en scheepvaart. Wij hebben toen beloofd terug te komen op de gewigtige vraag; die in het verslag werd gedaan, of men niet het stelsel van verpligte teelt van specerijen en uitsluitende levering daarvan aan het Gouvernement, waar dit stelsel nog bestaat, kon opheffen of ten minste voorbereidende maatregelen tot dien stap nemen? Thans voldoen wij aan dit verlangen. Eenige leden traden daarbij in breedvoerige beschouwingen over den oorsprong en den aard van dit stelsel. De tegenstanders daarvan voerden aan, dat, als men zich herinnerde, in welk eenen bloeijenden en welvarenden toestand de bevolking der Moluksche eilanden zich tijdens de verovering door de Nederlanders in den aanvang der zeventiende eeuw had bevonden, en daarmede den tegenwoordigen staat van kwijning en achteruitgang dier eilanden vergeleek, dit treurig verschijnsel wel moeijelijk anders dan aan den dwang en de onderdrukking, daar zoo langen tijd achtereen onder het monopoliestelsel der Oost-Indische Compagnie geoefend, was toe te schrijven. Dit monopoliestelsel, met de daaraan verbondene, vernielende hongy-togten en extirpatien, heeft sedert lang opgehouden. Maar het viel toch niet te ontkennen, dat de steeds gehandhaafde bepalingen omtrent de uitsluitende teelt en levering van specerijen op de Bandasche en Amboinsche eilandsgroepen nog eenigermate als een uitvloeisel daarvan moesten worden aangemerkt. Er bestonden dan ook gronden genoeg voor het vermoeden, dat die overgeblevene beperkingen medewerkten, om de noodlottige gevolgen van eenen vroegeren staat van zaken in wezen te laten.

Intusschen erkende men ook van déze zijde, dat sedert het besluit van 1827 de overgeblevene beperkingen met opzigt tot de specerijen-teelt en handel op de Moluksche eilanden zich in een geheel ander licht vertoonen, dan vroeger het geval was. De specerijen-teelt op de Ternataansche eilanden is geheel vrij gegeven; doch die maatregel heeft weinig gebaat, omdat de bevolking, ten gevolge van het vroeger gehandhaafde stelsel van uitroeijing der gewassen, aan die teelt ontwend was en tevens omdat zij door hare hoofden of orang-raya's onderdrukt wordt. Op Banda wordt de teelt van nagelen niet belemmerd, doch ook deze vrijheid baat niet, omdat de grond daar voor dit product niet geschikt is.

Van een andere zijde werd aangevoerd, dat ten minste wat Banda betreft, de staat van zaken van eenen geheel bijzonderen aard is. Terwijl de oorspronkelijke bevolking van dat eiland allengs geheel verdween, heeft de Oost-Indische Compagnie den grond, dien zij als haar eigendom beschouwde, in perken verdeeld, en dezen aan de zoogenaamde perkeniers in pacht gegeven. Zij heeft dus daaromtrent nagenoeg evenzoo gehandeld, als de Spanjaarden, na de verovering van Mexico, die insgelijks den veroverden grond in pachthoeven verdeelden, waarop zich de overwinnaars vestigden. Het uitgeven van grond op Banda geschiedde onder de bepaalde verpligting, dat de perkeniers daarop notenmuskaat zouden telen, en dat zij geheel het product van hunne teelt tegen zekeren prijs aan de Compagnie zouden afstaan. Sedert werden de perken op Banda voornamelijk bebouwd met hulp van slaven, dien zoolang de slavenhandel niet verboden was, op Timor werden gekocht. Nu zijn de afstammelingen der perkeniers, die oorspronkelijk de gronden op Banda ontvingen, nog onderworpen aan de verpligting, waaronder die landerijen oorspronkelijk zijn uitgegeven. In hunne betrekking te dien aanzien is niets veranderd, dan dat het Indische Bestuur de plaats der Compagnie vervangen heeft. Ten gevolge der hun opgelegde verpligting zijn de perkeniers steeds van het

betalen van alle belasting vrijgesteld. Er bestaat dus wel reden om met de Regering van oordeel te zijn, dat geen bijzondere drang aanwezig is, om te hunnen aanzien het stelsel van uitsluitende levering aan het Gouvernement op te heffen.

Met opzigt tot de nagelenteelt op Ambonsche eilandsgroep is het anders gelegen. De inlandsche bevolking wordt tot die teelt onder het toezigt harer hoofden verpligt; de levering van het product heeft uitsluitend aan het Gouvernement tegen eene bepaalde belooning voor de inlanders en voor hunne hoofden plaats. Men kan dus zeggen, dat hier in dit opzigt eene soort van cultuurstelsel heerscht. Wierd dit opgeheven, dan zou, zoo als de Regering in hare Memorie van Toelichting te regt opmerkt, bij de weinige neiging der bevolking tot werkzaamheid, het gevaar ontstaan, dat de geheele teelt langzamerhand te niet liep. Men moest toch bij de beoordeeling van dit punt niet uit het oog verliezen, dat men hier te doen heeft met eene Oostersche bevolking, die niet slechts uit haren aard tot den minst mogelijken arbeid geneigd is, maar zich omringd ziet van eene allerweelderigste natuur en van alle middelen om bijna zonder eenige moeite in haar onmiddelijk levensonderhoud te voorzien. De bewoner der Moluksche eilanden behoeft slechts eenen enkelen sagopalm om te houwen, om voor geruimen tijd het volstrekt noodige voedsel voor zich en de zijnen te verwerven, terwijl de hem omringende zee beroemd is wegens den buitengewonen rijkdom in visch. Het zou dus te vreezen zijn, dat als de verpligte cultuur op de Ambonsche eilanden geheel wierd afgeschaft, de bevolking aldaar evenzoo geheel zou ontaarden, als de Alfoerezen op Ceram.

De voorstanders der opheffing van de verpligte teelt en de gedwongene levering op de Molukken konden de juistheid dezer redenering niet toegeven. Zij erkenden, dat de bevolking der Ambonsche eilanden zeer ontaard is en van groote traagheid blijken geeft, maar bleven volhouden, dat die ongelukkige toestand veel minder aan den volksaard, dan aan het zoo lang gehandhaafde stelsel van dwang en beperking te wijten is. Ten bewijze beriep men zich, niet slechts op den beteren toestand dier eilanden in een vroeger tijdperk, maar vooral ook daarop, dat er gedeelten der Molukken zijn, bijv. het eiland Boeroe, waar geenerlei verpligte cultuur bestaat, en waar eene zeer nijvere en welvarende bevolking wordt aangetroffen. Men kon de hoop niet opgeven, dat de opheffing van het thans bestaande stelsel van verpligte cultuur en gedwongene levering overal in de Molukken eenen gunstigen invloed op het volkskarakter zou uitoefenen. Sommigen voegden er bij, dat die opheffing te gelijk met de vrijverklaring der havens wenschelijk zou zijn, omdat de deskundigen, die vroeger op de afschaffing der gedwongene specerijen-teelt hebben aangedrongen, een matig uitgaand regt op de nagelen in de plaats daarvan wilden hebben gesteld, en omdat, als eenmaal de havens in de Molukken tot vrijhavens waren verklaard, het bezwaarlijk zou zijn, door de invoering van zoodanig regt, op dien maatregel terug te komen.

's Gravenhage, 29 Julij.

Blijkens een van Zr. Ms. minister plenipotentiaris te Stockholm ontvangen schrijven van den 19den dezer, luiden de berigten omtrent de veldgewassen uit meest alle oorden van Zweden zeer ongunstig; het bleek dat de meeste graansoorten geleden hadden, dat de tarwe en het hooi bijna geheel mislukt waren of althans slechte uitzigten opleverden.

Ten gevolge hiervan is door de Zweedsche regering bij een besluit van den 13den dezer bepaald, dat in den aanstaanden winter en voorjaar slechts gedurende twee maanden, in plaats van zes maanden, zoo als vroeger veroorloofd was, brandewijn zal mogen gestookt worden.

Den 15den Julij stonden de prijzen der granen te Stockholm als volgt: tarwe 17 Rbd. 16 s. à 19 Rbd. 16 s., rogge 11 Rbd. 40 c., gerst 9 Rbd. 16 s., mout 9 Rbd. 16 s., erwten 10 Rbd., haver 5 Rbd. 24 s. à 6 Rbd.

In de afschafferszaal van Heerebrand, hield het genootschap *Philacterion* alhier, deze week eene vergadering. Bij deze gelegenheid heeft de predikant Ds. Jas eene warme redevoering uitgesproken, waarbij ZEw. aandrong op het teekenen van adressen van adhaesie aan de voorgedragen wet tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen. De toespraak had weêrklank en een eerste adres werd met ongeveer twee honderd naamteekeningen voorzien.

Wij vernemen, dat meerdere gelijke adressen, door den invloed van *Philacterion*, zullen worden aangeboden.

Z. M. de Koning heeft tot grootkruis der orde van de Eikenkroon benoemd, Z. H. den Prins Willem van Solms-Braunfels.

Naar men verneemt is de Engelsche gezant bij het Nederlandsche Hof, Sir R. Abercromby, met verlof voor eene maand naar buiten 's lands vertrokken.

Bij gelegenheid dat de heer *Heldewier*, majoor bij de dienstdoende schutterij der residentie, bevorderd is tot luitenant-kolonel kommandant van gemelde schutterij, werd hem gisteren avond, nadat het korps officieren hem met zijne bevordering had geluk gewenscht, door het muzijkkorps dier schutterij bij fakkellicht eene serenade gebragt.

Op Maandag 22 Augustus 1853, des namiddags ten 12 ure, zal aan het locaal van het prov. bestuur te Maastricht worden besteed: den aanleg van de electro-magnetische telegraaflijn van Maastricht over Valkenburg naar de Pruissische grenzen.

De Voorzitter van den gemeente-raad te Amsterdam, heeft in de zitting van gisteren aan de leden kennis gegeven, dat het geschenk in zilver aan prins Hendrik der Nederlanden ter gelegenheid van zijn huwelijk aan te bieden, ter waarde van *f* 12,000, bij de heeren Bonebakker en Rente is gekocht, dat het op den 8 Augustus gereed zal zijn en daarna in de raadzaal voor de leden van den raad en gezelschap ter bezigtiging zal liggen.

In diezelfde zitting van den raad deed de Voorzitter de belangrijke mededeeling, dat sedert geruimen tijd bij Burgem. en Wethouders beraadslagingen aanhangig zijn over het maken van aanlegplaatsen en steigers voor stoombooten op het IJ; dat daarmede in verband is gebragt eene uitbreiding van den vasten wal in het IJ tot bijna aan de geul; dat de noodige teekeningen en berekeningen reeds zijn gemaakt; dat het ontwerp echter nog niet tot rijpheid is gebragt, omdat de zaak van buitengewoon grooten omvang en van hoog gewigt is voor handel, nijverheid en zeevaart, waarom men dus alle mogelijke inlichtingen vraagt; dat van deze zaak echter met overlegging der stukken mededeeling is gedaan aan de regering, ten einde door den waterstaat te worden ingelicht, of er ook bedenkingen van technischen aard tegen de verwezenlijking van dit plan bestaan; dat later een uitvoerig voorstel te dien aanzien zal worden gedaan en dat men, het gewigt der aangelegenheden in het oog houdende, nogtans den meesten spoed maakt.

Op den 27ste werd het jaarlijksch openlijk examen van de leerlingen van het Doofstommen-Instituut te Groningen gehouden. Alles bevestigde den gunstigen dunk, die sedert jaren nopens die inrigting bestaat. Het getal van de nu aanwezige 150 leerlingen zal met 6 tegen den aanstaanden cursus vermeerderd worden.

Door den plaatselijken ontvanger van Assendelft zijn ontvangen, (de tijd wanneer en de persoon van wien onbekend) twee valsche guldens met het borstbeeld van Koning Willem II, de een met het jaartal 1847, de ander met dat van 1845; zij zijn zeer naauwkeurig vervaardigd, maar dof van klank. De een is bij het buigen krom geworden, de ander gespleten.

De droogmaking van den veenplas de Koekkoek, onder IJselmuiden, is zoo ver gevorderd dat het Polderbestuur van Mastenbroek de grenzen der overveening, de plaatsing van de stoommachine van 40 paarden kracht en de bedijking of bezinking heeft kunnen aanwijzen. Hetgeen er nu nog overblijft is van weinig belang en hoopt men spoedig tot stand te zien brengen. De juiste plaatsing van de stoommachine en de vraag, of het werk onderhands bewerkt dan wel openbaar aanbesteed zal worden, zullen nader worden beslist.

Op Dingsdag den 9 Augustus aanstaande, des middags ten 12 ure, zal worden overgegaan tot de openbare aanbesteding van 134 remonte-paarden, en wel door de navolgende hoofd-administratiën, als: van het 1e. reg. dragonders te Maastricht 19 paarden; voor het 2e. te 's Gravenhage 28; voor het 4e. te Deventer 36; voor het regiment veldartillerie, te Utrecht 22; voor het reg. rijdende artillerie, te Leiden 19: en door den kommanderenden officier van het korps jagers te paard te Tilburg van 10 paarden.

Het *Nederlandsch-Nationaal Zangersfeest*, op 6 en 7 Augustus te Arnhem te houden, zal boven verwachting luisterrijk zijn; 24 liedertafels zullen met 493 zangers bepaald medewerken, welk getal, naar men zegt, nog zal vermeerderd worden. Sommige zangstukken zullen met accompagnement van het zoo gunstig bekend staande orkest van J. W. Stumpff uit Amsterdam worden uitgevoerd. Op den tweeden dag zal het concours door twee ouverturen van genoemd gezelschap worden afgewisseld. Reeds houdt men zich ijverig bezig met de versiering van het feestlocaal en van het terrein rondom Musis Sacrum.

Men schrijft uit Cleef, dat dit jaar het te houden *Nederrijnsch zangersfeest* allerluisterrijkst zal zijn. Voorleden Zaturdag is eene deputatie naar Dusseldorf vertrekken, ten einde den vorst van Hohenzollern-Sigmaringen en den regerings-president tot bijwoning van het feest uit te noodigen. Kleef is door zulk een aantal vreemdelingen bezocht, dat ll. Zondag alle hotels in de Thiergarten en het hotel Maywald geheel bezet waren.

H. M. de Koningin der Nederlanden is jl. Dingsdag te Mainz aangekomen.

Correspondentie.

Het stuk «*de Dorpslantaarn*» is nog altijd ter plaatsing bestemd. De overvloed van stoffe heeft nogtans belet, tot heden aan dat voornemen uitvoering te geven. Wij hopen zeer spoedig daartoe in staat te zijn.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 29 Julij 1853.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$63\frac{3}{4}$ $\frac{7}{8}$ $\frac{3}{4}$			
Dito Certificat. .	3	$76\frac{1}{4}$ $\frac{13}{16}$	*Hope* 1798/1816	5	109
Dito Dito . .	4	$95\frac{9}{16}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{9}{16}$	Dito 1828/1829	5	108
O. I. Leening. .	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	[illegible]	95	Dito Dito	[illegible]	
Hand.-Maats. .	$4\frac{1}{2}$	$126\frac{1}{4}$	Dito *Hope* . . .	4	$93\frac{1}{8}$
Belgie.			Dito *Stieglitz* .	4	$92\frac{3}{4}$ $\frac{7}{8}$
Certificaten. . .	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild* .	$2\frac{1}{2}$	$53\frac{1}{4}$	Inschr. Assig. .	6	
Frankrijk.			Certific. dito. .	6	
Obligatiën . . .	3	$74\frac{1}{2}$	**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$23\frac{15}{16}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{5}{16}$	Obligatiën . . .	4	$86\frac{1}{8}$
Dito Buitenl. .	3	$48\frac{1}{8}$ $\frac{1}{4}$	**Oostenrijk.**		
D°. Binnenl. 6/m.	3	$43\frac{1}{4}$ $\frac{5}{16}$			
Bew. Sp. Com.		$6\frac{5}{8}$ $\frac{11}{16}$	Metalliek . . .	5	$82\frac{3}{4}$ [illegible]
Amort. Schuld. .		$5\frac{3}{8}$	Dito bet. Amst.	5	$95\frac{1}{2}$ $\frac{3}{8}$
Portugal.			Dito letter B. .	5	$95\frac{1}{2}$ $\frac{3}{8}$
Londen	5	$41\frac{7}{8}$	Dito 1847 . . .	$2\frac{1}{2}$	$42\frac{5}{8}$
Dito dito. . . .	4	39	Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$42\frac{5}{8}$ $\frac{11}{16}$

Louisiana, bij Hope en C. 5 pct. 101; Mexic. Onb. $26\frac{1}{2}$; Gren., te Londen p. s. 100, $2\frac{1}{2}$ pct. $21\frac{1}{2}$; dito Uitg. $9\frac{7}{8}$, $\frac{1}{4}$; Venez. Uitg. 1 pct. $15\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. $81\frac{1}{2}$; Nieuwe 3 pct. Port. 39, $\frac{1}{8}$.

Binnenl. fondsen waren heden door eenige kleine verkooporders een weinig gedrukt.

In de vreemde soorten leverde de markt niets bijzonderss op, alhoewel de omzet in Spaansche, Oostenrijksche en Russische vrij levendig was; aanvankelijk was de stemming iets gunstiger, doch bij de sluiting bleven de prijzen algemeen iets lager.

FRANKFORT, Donderdag, 28 Julij. 5 pct. Metaliek $86\frac{1}{8}$; W. Bank-aktien 1605; W. Loten fl. 250, 126, 1 pct. Spanje $23\frac{3}{8}$, 3 pct. dito $43\frac{3}{8}$, wissel op Ween. $110\frac{1}{2}$.

De beurs was algemeen williger, inzonderheid ten opzigte der Spaansche fondsen.

Per Telegraaph.

LONDEN, Vrijdag 29 Julij. Consols op tijd $98\frac{1}{4}$; Spanje 1 pct. $23\frac{1}{4}$; dito Certific. $6\frac{1}{2}$. Overige onveranderd.

PARIJS, Donderdag 28 Julij. Fr. rente $4\frac{1}{2}$ pct. 103.45; Dito 3 pct. 78.35; Spanje binn. 3 pct. $42\frac{1}{2}$; Dito nieuwe 1 pct. $22\frac{3}{4}$; Belgie $4\frac{1}{2}$ pct. $98\frac{1}{4}$; Piemont 5 pct. 96.75; N. Metall. 5 pct. 96.

MADRID, Zaturdag 23 Julij. Spanje binn. 3 pct. 43[illegible]; dito nieuwe 1 pct. $23\frac{5}{16}$; Certificaten $3\frac{1}{2}$.

WEENEN, Donderdag 28 Julij. Metall. nieuwe 5 [illegible] $94\frac{3}{8}$; dito La B. 5 pct. $106\frac{3}{4}$; Bankact. 1406; Londen 10[illegible]; Parijs $128\frac{1}{4}$; Zilver $8\frac{7}{8}$.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Graven[illegible]